C/2026/3733

13.7.2026

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 artikli 15 lõike 4 kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine

(C/2026/3733)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 ([1]) artikliga 17 on ette nähtud, et kolme kuu jooksul pärast käesoleva avaldamise kuupäeva võivad liikmesriigi või kolmanda riigi asutused või õiguspärast huvi omav füüsiline või juriidiline isik, kelle elu- või asukoht on kolmandas riigis, esitada komisjonile vastuväite.

KOONDDOKUMENT

Põllumajandustoodete päritolunimetused ja geograafilised tähised

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“

ELi nr: PDO-SK-03401 – 13.1.2025

1. **Nimetus(ed)**

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“

2. **Geograafilise tähise tüüp**

KPN ☒ KGT ☐

3. **Riik, kuhu geograafiline piirkond kuulub**

Slovakkia

4. **Põllumajandustoote kirjeldus**

4.1. *Põllumajandustoote klassifikatsioon vastavalt kombineeritud nomenklatuuri rubriigile ja koodile, nagu on osutatud määruse (EL) 2024/1143 artikli 6 lõikes 1*

22 – JOOGID, ALKOHOL JA ÄÄDIKAS

2201 –Vesi, k.a looduslik ja tehislik mineraalvesi ja gaseeritud vesi, suhkru- või muu magusainelisandita ja maitse- ja lõhnaaineteta; jää ja lumi

2201 10 – Mineraalvesi ja gaseeritud vesi

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1143 veini, piiritusjookide ja põllumajandustoodete geograafiliste tähiste ning põllumajandustoodete garanteeritud traditsiooniliste eritunnuste ja vabatahtlike kvaliteedinimetuste kohta, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2019/787 ja (EL) 2019/1753 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1151/2012 (ELT L, 2024/1143, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

4.2. *Registreeritud nimetusega põllumajandustoote kirjeldus*

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ on looduslik gaseeritud või nõrgalt gaseeritud mineraalvesi, mida iseloomustab kõrge mineraalainete, vesinikkarbonaatide, kaltsiumi, magneesiumi, naatriumi, süsinikdioksiidi ja väävli sisaldus. Selle soolane ja tugev mineraalne maitse on tingitud kõrgest naatriumi ja vesinikkarbonaadi sisaldusest. Selle koostis on järgmine:

Katioonid	**(mg/l)**
Ca^{2+}	469,00
Na^{+}	242,00
Mg^{2+}	173,00
K^{+}	36,50
NH_4^{+}	0,96
Anioonid	**(mg/l)**
SO_4^{2-}	155,00
NO_3^{-}	< 1,00
NO_2^{-}	< 0,01
Cl^{-}	106,00
HCO_3^{-}	2 635,00

4.3. *Erandid sööda hankimisel (üksnes kaitstud päritolunimetusega loomsete toodete puhul) ja piirangud tooraine hankimisel (üksnes kaitstud geograafilise tähisega töödeldud toodete puhul)*

Asjaomases geograafilises piirkonnas asuvad mineraalveeallikad.

4.4. *Tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas*

Toodet „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ pumbatakse torude kaudu tootmiskohta. Toodet „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ töödeldakse raua- ja väävliühendite eemaldamiseks lubatud oksüdeerimistehnoloogia abil, kasutades selleks osooniga rikastatud õhku. Seejärel vesi filtreeritakse, gaseeritakse uuesti süsinikdioksiidiga ja lõpuks villitakse.

4.5. *Registreeritud nimetusega põllumajandustoote pakendamise, viilutamise, riivimise jm erieeskirjad*

Toode „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ villitakse hügieeniliselt puhtasse müügipakendisse tehnoloogilise protsessi abil, mis välistab igasuguse saastumise võõrkehade või -ainetega. Seeläbi moodustub veevõtukoha ja villimiskoha vahel suletud ahel.

4.6. *Registreeritud nimetusega põllumajandustoote märgistamise erieeskirjad*

—

5. **Geograafilise piirkonna täpne määratlus**

Looduslike mineraalsete allikate ala asub Prešovi maakonnas Lipovce, Šindliari ja Lačnovi katastripiirkonnas ning Levoča maakonnas Vyšný Slavkovi katastripiirkonnas. Halduslikult asub see Kirde-Slovakkias Prešovi maakonnas.

6. **Seos geograafilise piirkonnaga**

Põhjuslik seos põhineb määratletud geograafilise piirkonna mulla- ja kliimatingimustel.

Geograafilise piirkonna eripära

Määratletud geograafilise piirkonna aluspinnas on rikas kivimite poolest, nagu liivakivi, mergel ja savikilt, mis sisaldavad rohkelt mineraale (kaltsiumi, naatriumi, magneesiumi ja vesinikkarbonaate). Need kivimid toimivad filtreerimissüsteemina, mis püüab kinni lisandid, rikastades samal ajal vett väärtuslike mineraalidega. Sademed ja maa-alused hoovused aitavad veel imbuda sügavamatesse kihtidesse, kus see läbib kivimistruktuure ja absorbeerib tänu aeglasele voolukiirusele maa-alustes kivimikihtides leiduvaid mineraale.

Piirkonda iseloomustab mõõdukas kuni üsna külm kliima. Talvel on õhk lume ja sademete tõttu suhteliselt niiske. Suvel jääb õhuniiskus vahemikku 60–70 %. Talvised keskmised temperatuurid on umbes −10 °C, samas kui suvised temperatuurid võivad tõusta kuni 25 °C-ni, kuigi kõrgematel asuvates piirkondades jääb temperatuuri tase madalamaks. Temperatuuritingimused mõjutavad nende geokeemiliste protsesside kiirust.

See piirkond on varem olnud vulkaanilise tegevuse asukoht, mille tõttu esineb piirkonnas maa-aluseid süsinikdioksiidi ladestuid. Mineraalvesi sisaldab seega looduslikult küllastunud süsinikdioksiidi, mis annab tootele kergelt kihiseva ja erilise maitse. Samal ajal suurendab süsinikdioksiidi olemasolu mineraalide lahustuvust vees, muutes seda mineraalaineterikkamaks.

Tegemist on mineraalveega, mille süsiniku mineralisatsioon on meteoriitse päritoluga. Peamine mineraalvee keemilise koostise kujunemises osalev mineralisatsiooniprotsess on karbonaatide lahustumine, mille käigus vabanevad kaltsium, magneesium ja vesinikkarbonaadid. Mineraliseerumine on intensiivsem sügaval maa all, kus eraldub süsinikdioksiidi.

Piirkonda iseloomustab kõrgem õhuniiskus, mis loob soodsad tingimused looduskeskkonnale ning toetab piirkonna rikkalikku taimestikku ja loomastikku. See mõjutab maa-aluste allikate kvaliteeti ja stabiilsust.

Toote eripära

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ on mineraalvesi, mille mineraalainete sisaldus ületab 1 500 mg/l. Vesi sisaldab rohkelt mineraalsooli ning suurel hulgal kaltsiumi, magneesiumi, naatriumi ja teisi mineraalaineid. See mineraalvesi sisaldab looduslikult küllastunud süsinikdioksiidi, mis annab tootele kerge kihisevuse, erinevalt kunstlikult lisatud süsinikdioksiidist.

Tänu mineraalsele koostisele ja looduslikule karboniseerimisele on tootel „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ eriline hõrk maitse, mis ei ole märkimisväärselt soolane, kuid millel on väävli lõhn.

Põhjuslik seos

Määratletud geograafilises piirkonnas leidub rohkelt settekivimeid, eelkõige lubjakivi ja dolomiiti, mis sisaldavad suures koguses kaltsiumi, naatriumi ja magneesiumi. Kliimatingimused mõjutavad põhjavee voolu ja taastumist, kusjuures sademed täiendavad veevarustust ja aitavad veel tungida sügavamatesse maakihtidesse, kus see omastab mineraalaineid. Selle piirkonna süsinikdioksiidil on oluline roll vee rikastamisel mineraalidega, tänu millele on vesi suure mineraalisisaldusega.

Lipovce asub inimtegevusest suhteliselt mõjutamata keskkonnas. See tähendab, et selle piirkonna allikad on looduslikult puhtad. Piirkonnas on eriline mikrokliima, mis toetab maa-aluste allikate stabiilsust. Piiratud tööstustegevus ja suured metsad aitavad hoida vee puhtust ning rikastada seda looduslike mineraalainetega, ilma et oleks vaja kunstlikke lisandeid.

Lipovce mineraalvesi on juba ammu laialt tuntud. Mitteametlike legendide kohaselt kasutasid seda vett mungad, keda arvati olevat Branisko kõrgendikele avaneva vaatega lossi omanikud või elanikud. Matej Bel mainis neid allikaid esimest korda XVIII sajandi esimese poole lõpus oma Šariši piirkonda kirjeldavas käsikirjas.

Lipovcest sai XIX sajandi esimesel poolel suur kuurortlinn, mis tõmbas ligi aadliperekondi kogu piirkonnast. Sealsed spa-protseduurid hõlmasid ka vee tarbimise ravimeetodi. Krahv Szakmáry andis nendele vetele nimeks „Salvator“ (messias) ning alustas mineraalvee villimist ja turustamist juba XIX sajandi alguses. „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ on üks vanimaid pudelisse villitud mineraalvee tooteid Slovakkias. Allika tähtsust rõhutab ka asjaolu, et Ungari valitsus kuulutas selle kaitsetsooniks juba 1880. aastal. Selle hõrgu mineraalvee populaarsus on selgelt kasvanud ning tänu aastatepikkusele traditsioonile ja optimaalsele koostisele on see endiselt populaarne ja kõrgelt hinnatud nii Slovakkias kui ka välisturgudel.

Loodusliku mineraalvee määratletud geograafilises piirkonnas on kehtestatud kaitsetsoonid, mille eesmärk on kaitsta seda mineraalveeallikate piirkonda igasuguse majandus-, põllumajandus- või muu tegevuse põhjustatud kahju eest, mis võib mõjutada vee praegust seisundit, tootlust, erakordset keemilist koostist ja puhast loodust, et säilitada selle kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed väärtused ning tagada selle jätkuv mõistlik kasutamine.

Toode „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ on kaitstud kahepoolsete lepingutega: Mineraalvett kaitsevad kahepoolsed lepingud, nimelt 19. jaanuaril 1976 Tšehhoslovakkia Sotsialistliku Vabariigi ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel sõlmitud leping päritolutähiste, päritolunimetuste ja muude geograafiliste tähiste kaitse kohta, 18. mail 1987 Tšehhoslovakkia Sotsialistliku Vabariigi valitsuse ja Portugali Vabariigi valitsuse vahel sõlmitud leping päritolunimetuste, päritoluandmete ja muude geograafiliste ja sarnaste tähiste kaitse kohta ning 20. jaanuaril 1981 Tšehhoslovakkia Sotsialistliku Vabariigi ja Austria Vabariigi vahel sõlmitud leping põllumajandus- ja tööstustoodete päritolutähiste, päritolunimetuste ning muude päritolule viitavate nimetuste kaitse kohta.

Nimetus „Lipovská minerálna voda Salvator“ on olnud siseriiklikult kaitstud alates 22. detsembrist 1979.

Mineraalvee villimine on jätkunud aastate jooksul kuni tänaseni, nagu näitavad viited ajakirjanduses (nt *Prešovske Noviny* ja päevalehes *Smena*), Prešovis asuva riikliku ettevõtte Vychodoslovenské Žriedla (Ida-Slovakkia allikad) arhiivides ning mitmesugustel üritustel ja näitustel tehtud esitlused.

Viide spetsifikaadi avaldamisele

https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/specifikacie_op_oz/Lipovska_mineralna_voda_Salvator_Salvator.pdf